3.3.2. Number of papers published per teacher in the Journals notified on UGC (UGC CARE LIST JOURNALS) website during the year 2022-23

Sr. No.	Title of paper	Name of the author/s	Department of the teacher	Name of journal	Year of publication	ISSN number	Link to the recognition in UGC enlistment of the Journal
1	भयभीत उपासकांचे अरण्य रूदन	Dr. R. K. UBALE	Marathi	परिवर्तनाचा वाटसरू, १ ते १५ जून २०२२, UGC Care Listed, Year 22nd, Volume 3	2022-23	2250 - 3145	Journal Link: http://www.pvatsaru.com/pvatsaruweb/frontend/articale/show/3672 Paper Link: http://www.pvatsaru.com/pvatsaruweb/frontend/articale/show/3672
2	चतुर विरुद्ध सम्यक	Dr. R. K. UBALE	Marathi	परिवर्तनाचा वाटसरू, १६ ते ३१ मार्च २०२३,UGC Care Listed, Year 22nd, Volume 22	2022-23	2250 - 3145	Journal Link: https://ugccare.unipune.ac.in/Apps1/User/WebA/ViewDetails?JournalId=101002588&flag=Search
3	..आणि साहित्यव्यवहारातील सांस्कृतिक वर्चस्वशाही	Dr. R. K. UBALE	Marathi	परिवर्तनाचा वाटसरू, १ ते १५ जानेवारी २०२३,UGC Care Listed, Year 22nd, Volume 17	2022-23	2250 - 3145	Journal Link: https://ugccare.unipune.ac.in/Apps1/User/WebA/ViewDetails?JournalId=101002588&flag=Search
4	भारतीय मानवता वादी दर्शन के संदर्भमें स्वामी विवेकानंद ,एम एन रॉय ,दीनदयाल उपाध्याय के विचारोका तुलनात्मक विवेचन	Dr. Sachin Werulkar	Political Science	Bhairavi भैरवी (A Referred & Peer- Reviewed Quarterly Research Journal)	2022-23	0975-5217	Journal Link: https://ugccare.unipune.ac.in/Apps1/User/WebA/DesciplinewiseList?DiscpID=1&DiscpName=Arts%20and%20Humanities (Discontinued from July 2023)
5	"वर्तमान परिप्रेक्षमे महिला नेतृत्व एवंराजनितिक सहभागिता का वैश्विक परिदृश्य"	Dr. Sachin Werulkar	Political Science	शोध (A Referred & Peer- Reviewed Quarterly Research Journal)	2022-23	0974-8946	Printed

6	यशवंतराव चव्हाण यांची राजकीय वाटचाल.	Dr. S. S. Werulkar	Political Science	Tifan तिफण (A Referred & Peer- Reviewed Quarterly Research Journal)	2022-23	2231-573X	Journal Link: https://ugccare.unipune.ac.in/Apps1/User/WebA/ViewDetails?JournalId=101002786&flag=Search (Print Journal)
7	"The Effect of Cr3+ Metal Ions on Structural, Optical and Magnetic Properties of Hydrothermally Synthesized Ni-Zn Nano-Ferrite"	Dr. V. V. Warhate	Physics	Journal of Xi'an University of Architecture &Technology Volume XV, Issue 6, JUNE 2023 174-188	2022-23	1006-7930	UGC-CARE List Group II **Scopus** **https://www.scopus.com/sourceid/37099** Paper Link: https://drive.google.com/file/d/1n7H6BoXYucjx0l6ye6zD2FXuUXuZpkDq/view
8	Brief Review on Structural, Morphological, Magnetic and Dielectrical Behaviour of Divalent Cation Substituted Nano Crystalline Cobalt Ferrite	Dr. A. M. Shahare	Physics	Jordan Journal of Physics	2022-23	1994-7607	UGC Care list journal link https://mjl.clarivate.com/search-results Paper Link https://doi.org/10.47011/15.1.9
9.	Influence of Cadmium on Structural, Morphological and Magnetic Properties of Cobalt Nickel Ferrite	Dr. A. M. Shahare	Physics	Semiconductor Optoelectronics	2022-23	1001-5868	UGC Care list journal link https://www.scopus.com/sources.uri\ Paper Link https://bdtgd.cn/article/view/358p/482.pdf

१ ते १५ जून २०२२ । किंमत २५ रु.
(एकूण पृष्ठे ५२)

परिवर्तनाचा वाटसरू

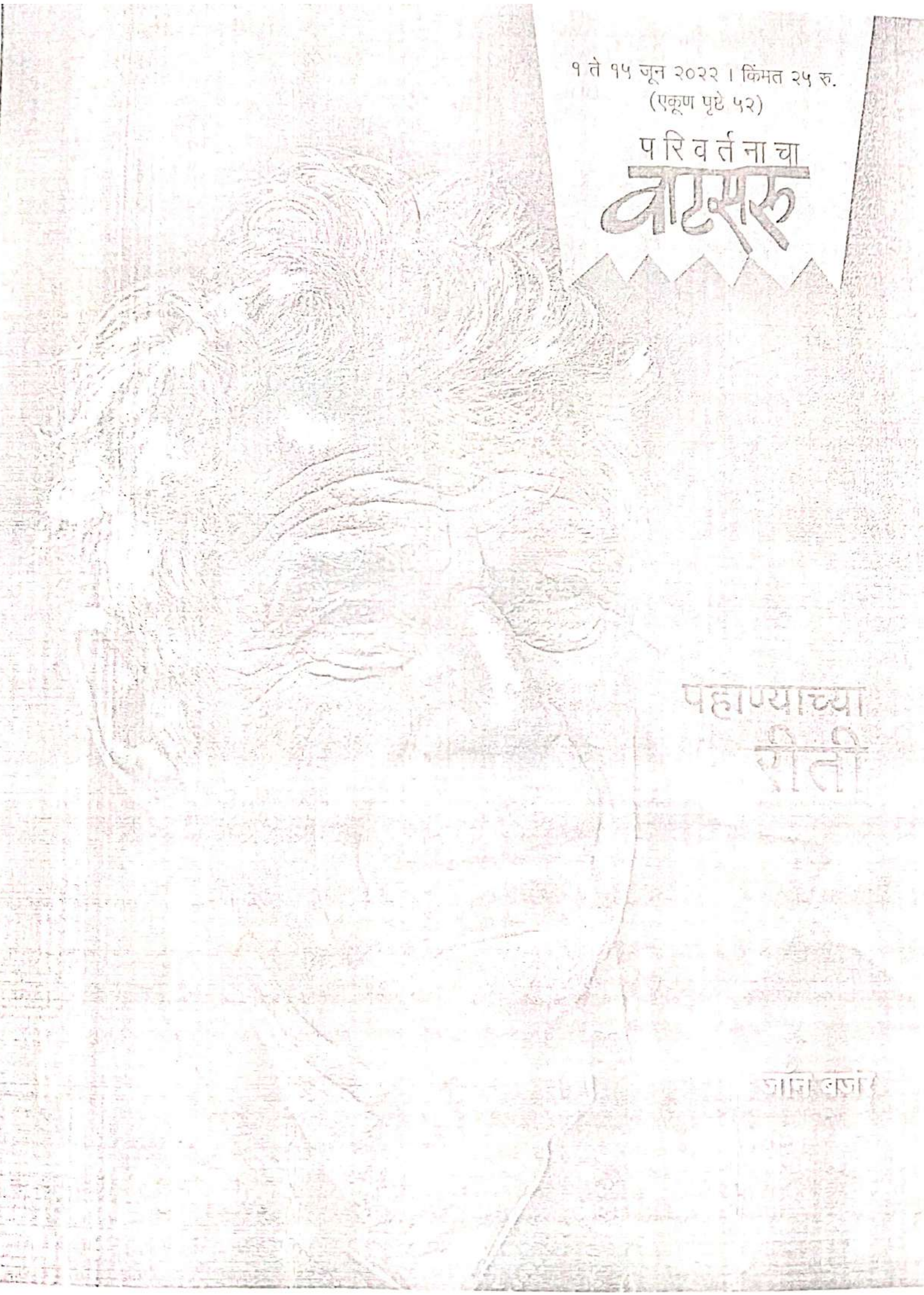

पहाण्याच्या रीती

जॉन बर्जर

[illegible]-441902
(04-06-2022)

परिवर्तनाचा वाटसरू

वर्ष २२वे / अंक ३रा / किं. २५ रु. / १ ते १५ जून २०२२

संस्थापक संपादक
अभय कांता*

संपादक
प्रज्ञा दया पवार । नारायण भोसले । माधुरी दीक्षित । सुरेंद्र जोंधळे

कार्यकारी संपादक
देवेंद्र इंगळे । दिलीप चव्हाण

संपादक मंडळ
प्रज्वला तट्टे । वीरा राठोड । कलीम अजीम । राही श्रु. ग. । वृषाली मगदूम

सहव्यवस्थापक
प्रकाश वाघमारे

संपर्क पत्ता
५९/६४, कौस्तुभ अपार्टमेंट, दुकान नं. ७ ए, कसबा पेठ, फणी आळी तालमीजवळ, पुणे ४११०११
भ्र. ९७६३२०६२१२ इमेल : pwatsaru@yahoo.com वेबसाईट : www.pvatsaru.com

वर्गणीचे दर : वार्षिक : ६०० रु., त्रैवार्षिक : १,६०० रु., दशवार्षिक : ५,००० रु., सॉफ्ट कॉपीसाठी वार्षिक २०० रु., सॉफ्ट + छापील ७०० रु. वरील पत्त्यावर ई मनी ऑर्डर, चेक किंवा डिमांड ड्राफ्टने वर्गणी पाठवावी. 'परिवर्तनाचा वाटसरू' या नावाने चेक / डिमांड ड्राफ्ट असावा.

बँक ट्रान्सफरने वर्गणी भरण्यासाठी तपशील
बँक ऑफ इंडिया, फर्ग्युसन कॉलेज रोड शाखा, पुणे । बचत खाते : Pariwartanacha Vatsaru
बँक खाते क्र. : 051410110013969 । आयएफएससी क्र. : BKID0000514 । एमआयसीआर क्र. : 411013014.
Google Pay साठीचा मोबाईल नंबर : 8888708963 । युपीआय पेमेंटसाठी वर बारकोड दिला आहे.

*पी. आर. बी. कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी

ISSN: 2250-3145

युजीसी केअर ग्रुप १ मध्ये 'परिवर्तनाचा वाटसरू' पाक्षिकाचा मल्टिडिसिप्लिनरी या कोटीक्रमांतर्गत समावेश केला आहे.

भयभीत उपासकांचे अरण्यरुदन

नागपूर येथे नुकताच 'उद्गीर साहित्य संमेलन अध्यक्षीय भाषण : चिंतन आणि विश्लेषण' या गोंडस पण फसव्या शीर्षकाखाली एक परिसंवाद घेण्यात आला. अखिल भारतीय साहित्य परिषद, भारतीय विचार मंच आणि राष्ट्रीय वाचनालय या राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या छत्रछायेखाली वाढलेल्या हिंदुत्ववादी संघटनांनी या परिसंवादाचे आयोजन केले होते. हा परिसंवाद टोकाचा सवंग, उथळ व विवेकशील लोकांनी अजिबात दखल घेण्यासारखा नसला तरी सातत्याने मौन बाळगून शांतपणे संस्थात्मक कार्य करणाऱ्या संघ परिवाराने अशा प्रकारे जाहीर व्यक्त होण्याच्या दृष्टीने हा परिसंवाद विरळा म्हणता येईल. मुळासकट आणि निर्विवादपणे आपली मक्तेदारी असलेल्या क्षेत्रात विरोधी भूमिकेचा आवाज येतोच कसा? या प्रश्नामुळं संघ परिवार अस्वस्थ झालेला दिसतोय.

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचा एकूणच सनातन प्रपंच आणि सोवळ्यातील व्यवहार याबाबत आमचे अनेक तीव्र मतभेद असले तरी ९५व्या साहित्य संमेलनातील भारत सासणे यांचे अध्यक्षीय भाषण हे पूर्वीच्या भाषणांच्या तुलनेत अधिक आश्वासक, सत्यान्वेषी व मराठी लेखकांना व्यापक जबाबदारीचे भान देणारे होते, हे नाकारता येणार नाही. 'आजच्या मराठी साहित्याला सर्वसामान्य माणसाच्या जगण्याबाबत काहीएक करुणा वाटते काय?' हा त्यांचा प्रश्न अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाची नियमित वारी करणाऱ्या भाबड्या जनांसाठी व परिघावरच घुटमळत थांबलेल्या मंडळींसाठी भेदक व मर्मग्राही होता. शिवाय त्यांना आत्मचिंतन करायला भाग पाडणारा सुद्धा होता. द्वेषमूलक विचारप्रणालीला गोंजारत धर्म, जात, भाषा अशा बाबींवरून सामान्य माणसांच्या जीवनात विष पेरणाऱ्या 'दुष्टबुद्धी', 'क्षुद्रबुद्धी' व 'छद्मबुद्धी' विदुषकांना अध्यक्षीय भाषणातून सासणे यांनी आपल्या परीने जोरात चपराक लगावली होती. आज समकालीन सांस्कृतिक पर्यावरणात स्वातंत्र्याला 'भीक' समजणाऱ्या छद्मबुद्धी 'पुंगीवाल्यां'चा सुळसुळाट होतो आहे, याची जाणीव करून देण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला होता. परंतु पूर्वापार चालत आलेला मराठीतील साहित्य-सांस्कृतिक व्यवहार हा प्रस्थापित उच्चवर्गीयांच्या वळचणीला बांधला जाऊन आपला पारंपरिक 'कुलाचार' सांभाळण्यातच इमाने-इतबारे व्यस्त आहे. अशा परिस्थितीत निर्णायक भूमिका घेण्याचे धोके न पत्करता आपल्या 'चतुर मौना'चे अनामिक लाभ उचलण्यात आत्मप्रेमी 'लेखकु' मंडळी भलतीच पटाईत व वाखाणण्याजोगी वाकबगार झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर अध्यक्षीय भाषणातून 'उच्चरवाने सत्याचा उच्चार' व निखळ मानवकेंद्री विचार होणे मर्यादित अर्थाने का होईना महत्त्वाचे वाटते.

भारत सासणे यांचे अध्यक्षीय भाषण म्हणजे लेखकाचे विविध 'रूपांतील रूपक' सर्जनशीलपणे मांडणारे व जमिनी वास्तवाशी नाळ सांगणारे माणूसकेंद्री चिंतन असले तरी अ. भा. म. सा. संमेलनाच्या अध्यक्षपदाची जागा ही सांस्कृतिक मक्तेदारी व भ्रष्ट, एकांगी, लोकशाहीविरोधी व्यवहाराच्या पायावर उभी आहे, हे विसरता येणार नाही. मुख्य प्रवाहात दर्जेदार व सत्य लिहिणाऱ्या लेखकाचं असणं हे विवेकशीलतेचा विचार शिल्लक असणं असो किंवा सत्याग्रह, विज्ञाननिष्ठा, संविधाननिष्ठा, धर्मनिरपेक्षता या उदात्त मानवी मूल्यांवर प्रेम करत निर्भयपणे बोलणं असो, तरीही महाराष्ट्र साहित्य परिषद व तिच्या अनेक घटकसंस्थांचे ब्राह्मणी वैचारिक चारित्र्य, त्यांची सनातन मुजोरी या बाबी विचारशील लेखकांनी तपासणे प्राधान्याने आवश्यक ठरतंच. सासणे यांचा विचार हा अनेकांना 'कोंबड्याच्या आरवण्याइतका स्पष्ट, निर्भय व स्वच्छ वाटला. त्यामुळे अंधारप्रेमी छद्मरूपी उपासक सत्याच्या प्रकाशामुळं भयभीत न होतील तरच नवल!

रेणुकादास उबाळे
मराठीचे प्राध्यापक,
एस. एन. मोर महाविद्यालय, तुमसर, जि. भंडारा
ईमेल- renukadas1983@gmail.com

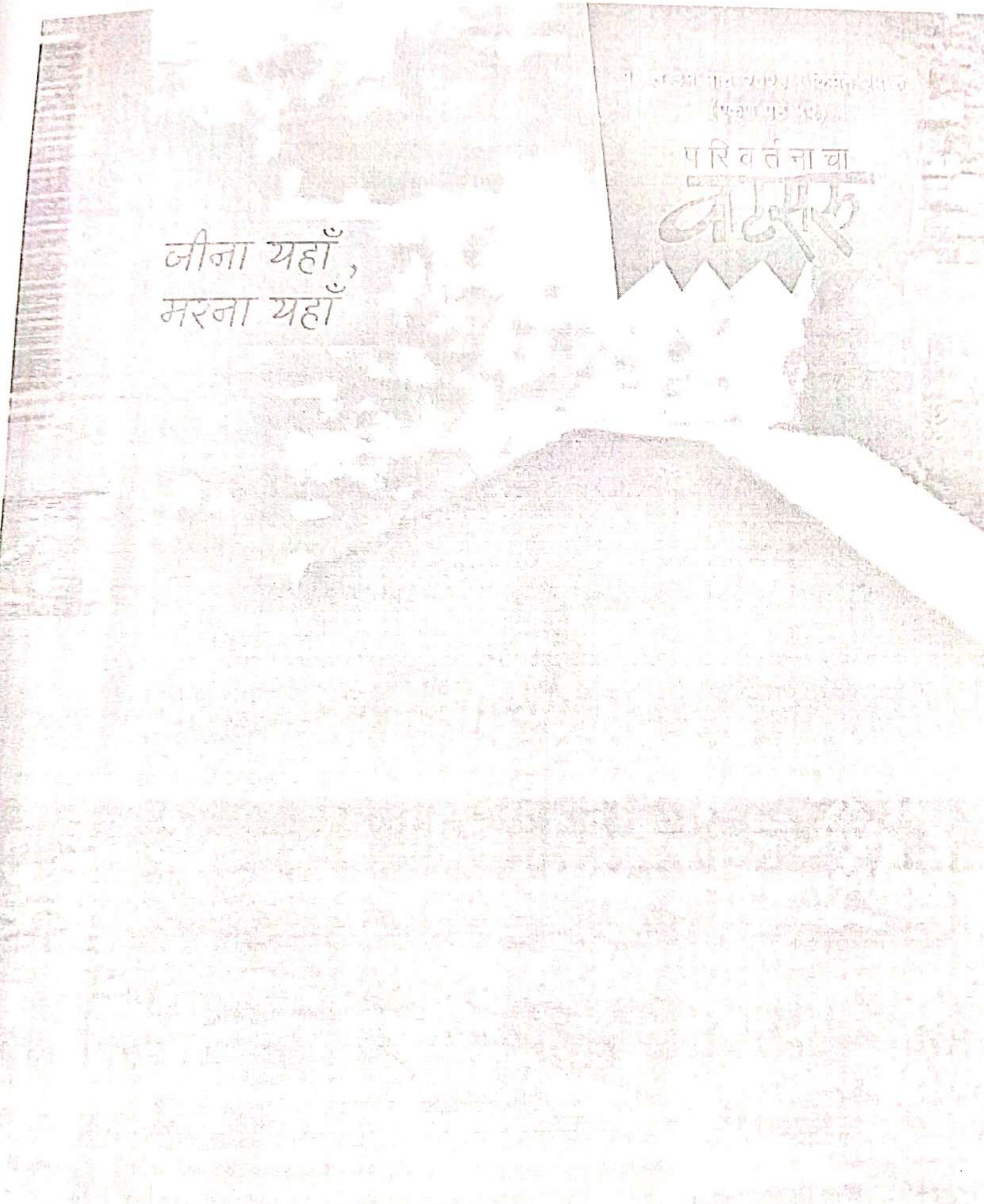
जीना यहाँ,
मरना यहाँ
परिवर्तनाचा
वाटसरू

@ लखनसिंह कटरे
बोरकन्हार - 441902
(20.03.2023)

परिवर्तनाचा
वाटसरू

वर्ष २२वे / अंक २२वा / किं. २५ रु. / १६ ते ३१ मार्च २०२३

संस्थापक संपादक
अभय कांता*

संपादक
प्रज्ञा दया पवार । नारायण भोसले । माधुरी दीक्षित । सुरेंद्र जोंधळे

कार्यकारी संपादक
देवेंद्र इंगळे । दिलीप चव्हाण

संपादक मंडळ
प्रज्वला तट्टे । वीरा राठोड । कलीम अजीम । राही श्रु. ग. । वृषाली मगदूम

व्यवस्थापक
प्रकाश वाघमारे

संपर्क पत्ता
५१/६४, कौस्तुभ अपार्टमेंट, दुकान नं. ७ ए, कसबा पेठ, फणी आळी तालमीजवळ, पुणे ४११०११
भ्र. ९७६३२०८२१२ इमेल : pwatsaru@yahoo.com वेबसाईट : www.pvatsaru.com

दर : वार्षिक : ६०० रु., त्रैवार्षिक : १,६०० रु., दशवार्षिक : ५,००० रु., सॉफ्ट कॉपीसाठी वार्षिक २०० रु., खालील ७०० रु. वरील पत्त्यावर ई मनी ऑर्डर, चेक किंवा डिमांड ड्राफ्टने वर्गणी पाठवावी. 'परिवर्तनाचा वाटसरू' या नावाने चेक / डिमांड ड्राफ्ट असावा.

बँक ट्रान्सफरने वर्गणी भरण्यासाठी तपशील
बँक ऑफ इंडिया, फर्ग्युसन कॉलेज रोड शाखा, पुणे । बचत खाते : Pariwartanacha Vatsaru
खाते क्र. : 051410110013969 । आयएफएससी क्र. : BKID0000514 । एमआयसीआर क्र. : 411013014
Google Pay साठीचा मोबाईल नंबर : 8888708963 । युपीआय पेमेंटसाठी वर बारकोड दिला आहे.

*पी. आर. बी. कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी

ISSN: 2250-3145

युजीसी केअर ग्रुप 1 मध्ये 'परिवर्तनाचा वाटसरू' पाक्षिकाचा मल्टिडिसिप्लिनरी या कोटीक्रमांतर्गत समावेश केला आहे.

समसामायिक

चतुर विरुद्ध सम्यक

रेणुकादास उबाळे

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन आणि विद्रोही साहित्य संमेलन या महाराष्ट्रात नित्यनेमाने घडणाऱ्या दोन परस्परविरोधी घटना आहेत. यावर्षी वर्धा येथे ही दोन्ही संमेलने पार पडली. सर्वसामान्य लोकांचा या दोन्ही संमेलनांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन एकसाची निश्चितच नाही. तरी सुद्धा या दोन्ही संमेलनांची केवळ हंगामी चर्चा न होता त्यांच्या वैचारिक भूमिकेची व व्यावहारिक खुलेपणाची चर्चा होणे सुद्धा आवश्यक ठरते. यानिमित्ताने दोन्ही संमेलनाध्यक्षांची भाषणे महत्त्वाची ठरतात. ही केवळ भाषणे नसून आपापल्या साहित्यिक व सांस्कृतिक चारित्र्याची ती प्रतिबिंबे ठरतात. यापैकी एक भाषण चपळ आणि चतुर आहे तर दुसरे भाषण सम्यक आणि गंभीर.

संमेलनाध्यक्ष द्वयींच्या भाषणांचा आढावा घेण्याअगोदर मुळातच प्रस्थापित असलेल्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचा व्यवहार आणि वर्तमानपत्रातील बातम्या यातून निष्पन्न होणारी विसंगती पाहणे जसे करमणूकप्रधान काम आहे, तसेच ते शासन व साहित्यिक संबंधांचे पितळ उघडे पाडणारे सुद्धा रंजक असे काम आहे. 'साहित्यिकांचा प्रखर विचार मान्य करा' हे नितीन गडकरी यांचे विधान संमेलनकाळात वर्तमानपत्रातून झळकले. परंतु कोणत्या साहित्यिकांचा कोणता प्रखर विचार मान्य करायचा? हा मुद्दा मात्र बातमीतून स्पष्ट होऊ शकला नाही. याच वर्षी संमेलनाध्यक्ष पदासाठी क्रांतिकारी तर सोडाच परंतु सौम्य पुरोगामी व्यक्तींचे नाव सुद्धा आता कसे चालू शकत नाही हे व्यवहारामध्ये सिद्ध करून 'साहित्यिकांचा प्रखर विचार मान्य करा', असा उपदेश देणे म्हणजे केवळ हास्यास्पदच ठरते. याच संमेलनात 'राज्यातील राजकारण दारूच्या पैशावर चालते' असा खुलासा अभय बंग यांनी केला. परंतु त्याच राज्याच्या निधीवर राजरोसपणे चालणारे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन आपल्याला कसे चालेल? या प्रश्नाचा उलगडा बंग करू शकले नाहीत. अर्थातच, प्रस्थापित साहित्यिक संस्था व सत्ताकारणी यांच्या अजोड युतीची वानगीदाखल ही काही निवडकच उदाहरणे आहेत.

न्या. नरेंद्र चपळगावकर यांनी ९६व्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षीय भाषणाची सुरुवातच हैद्राबाद संस्थानातील निजामांच्या राजकीय, भाषिक व सांस्कृतिक दडपशाहीच्या वर्णनाने केली आहे. हे सांगताना त्यांनी निजामांचा धर्म सुन्नी मुस्लीम असल्याचे 'दुर्मिळ' सत्य सुद्धा आवर्जून अधोरेखित केले. बालपणीच्या आठवणी सांगताना त्यांच्या वडिलांच्या स्वातंत्र्य चळवळीतील

लेखक एस. एन. मोर महाविद्यालय, तुमसर, जि. भंडारा येथे मराठीचे प्राध्यापक आहेत.
renukadas1983@gmail.com

ध्यास, प्रतिबद्धता आणि न्याय व स्वातंत्र्याच्या शोधाची कथा

फ्रॅक्चर्ड फ्रीडम

तुरुंगातील आठवणी व चिंतन

कोबाड गांधी

अनुवाद : अनघा लेले

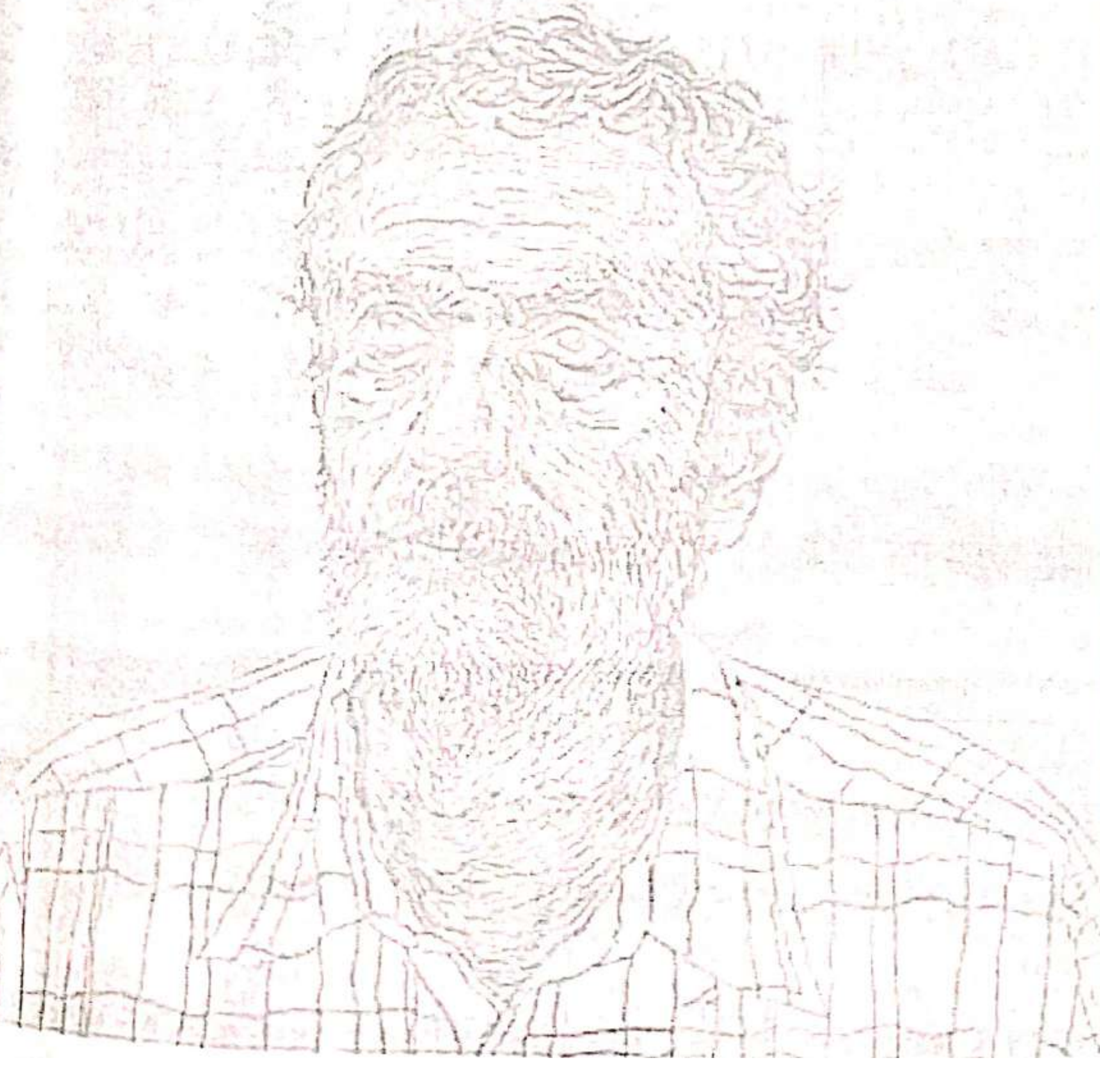

१ ते १५ जानेवारी २०२३
किंमत २५ रु.
एकूण पृष्ठे ५२

परिवर्तनाचा वाटसरू

... आणि पुन्हा तुकाराम

@ लखनसिंह कटरे
बोरकन्हार- 441902
(05-01-2023)

परिवर्तनाचा वाटसरू

वर्ष २२वे / अंक १७वा / किं. २५ रु. / १ ते १५ जानेवारी २०२३

संस्थापक संपादक
अभय कांता*

संपादक
प्रज्ञा दया पवार । नारायण भोसले । माधुरी दीक्षित । सुरेंद्र जोंधळे

कार्यकारी संपादक
देवेंद्र इंगळे । दिलीप चव्हाण

संपादक मंडळ
प्रज्वला तट्टे । वीरा राठोड । कलीम अजीम । राही श्रु. ग. । वृषाली मगदूम

व्यवस्थापक
प्रकाश वाघमारे

संपर्क पत्ता
५९/६४, कौस्तुभ अपार्टमेंट, दुकान नं. ७ ए, कसबा पेठ, फणी आळी तालमीजवळ, पुणे ४११०११
भ्र. ९७६३२०६२१२ इमेल : pwatsaru@yahoo.com वेबसाईट : www.pvatsaru.com

वर्गणीचे दर : वार्षिक : ६०० रु., त्रैवार्षिक : १,६०० रु., दशवार्षिक : ५,००० रु., सॉफ्ट कॉपीसाठी वार्षिक २०० रु., + छपील ७०० रु. वरील पत्त्यावर ई मनी ऑर्डर, चेक किंवा डिमांड ड्राफ्टने वर्गणी पाठवावी. 'परिवर्तनाचा वाटसरू' या नावाने चेक / डिमांड ड्राफ्ट असावा.

बँक ट्रान्सफरने वर्गणी भरण्यासाठी तपशील
बँक ऑफ इंडिया, फर्ग्युसन कॉलेज रोड शाखा, पुणे । बचत खाते : Pariwartanacha Vatsaru
बचत खाते क्र. : 051410110013969 । आयएफएससी क्र. : BKID0000514 । एमआयसीआर क्र. : 411013014
Google Pay साठीचा मोबाईल नंबर : 8888708963 । युपीआय पेमेंटसाठी वर बारकोड दिला आहे.

*पी. आर. बी. कायद्यांनुसार संपादकीय जबाबदारी

ISSN: 2250-3145

युजीसी केअर ग्रुप 1मध्ये 'परिवर्तनाचा वाटसरू' पाक्षिकाचा मल्टिडिसिप्लिनरी या कोटीक्रमांतर्गत समावेश केला आहे.

...आणि साहित्य-व्यवहारातील सांस्कृतिक वर्चस्वशाही

रेणुकादास उबाळे

सेवकें करावें सांगितलें काम ।
सिक्याचा तो धर्म स्वामी राखे ।।
काय देवा नेणों आलें गांढेपण ।
तुम्ही शक्तिहीन झाले दिसां ।।

– संत तुकाराम (तुकाराम गाथा अभंग क्र. ३१६०)

अलीकडच्या काळात मराठी साहित्य व्यवहारामध्ये दोन महत्त्वाच्या लक्षवेधी घटना घडल्या. या घटनांवर निरनिराळ्या दृष्टिकोनातून चर्चा झडल्या. समाजमाध्यमांमध्ये अनेक प्रतिक्रिया उमटल्या. पहिली घटना म्हणजे ९६व्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाच्या नियोजित अध्यक्षपदासाठी सुरेश द्वादशीवार यांचे नाव आयत्या वेळी कापले जाऊन नरेंद्र चपळगावकर यांचे नाव निश्चित करण्यात आले व दुसरी घटना म्हणजे 'फ्रॅक्चर्ड फ्रीडम' या कोबाड गांधी यांच्या पुस्तकाच्या अनघा लेले यांनी अनुवाद केलेल्या पुस्तकाला महाराष्ट्र शासनाचा पुरस्कार जाहीर होऊन तो पुन्हा रद्द करण्यात आला. या दोन्ही घटना मराठी साहित्य व्यवहाराच्या संकुचित वैचारिक चारित्र्याकडे निर्देश करणाऱ्या आहेत.

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कोण होतात? आणि कुणाचे नाव कापले जाते? या बाबीला सर्वसामान्यांच्या दृष्टीने तसे फारसे महत्त्व नसले तरी त्यानिमित्ताने मराठीतील वाङ्मय व्यवहार कोणत्या वैचारिक प्रेरणेने चालतो? हे पाहणे महत्त्वाचे ठरते. येथे व्यक्ती म्हणून कुणाच्या नावाचा उल्लेख होत असला तरी व्यक्तिकेंद्री चर्चा करणे हा या लेखाचा हेतू नाही. व्यक्तीच्या मागे विचारांच्या प्रतिनिधित्वाचा मुद्दा येथे प्रामुख्याने विचारात घ्यावयाचा आहे. वास्तविक पाहता, मराठी साहित्य व्यवहार व वाङ्मयीन संस्कृती दिवसेंदिवस अधिकाधिक निकृष्ट होत चालली आहे. ही संस्कृती साहित्य संमेलनाच्या निमित्ताने केवळ उघड होते, नग्न होऊन चव्हाट्यावर येते. इतकाच काय तो अर्थ यातून निष्पन्न होतो. परंतु अशा घटनांच्या निमित्ताने साहित्यिक, वैचारिक भूमिकेची सगळ्यांचीच अंतरंगे उघड होतात. सव्वा लाखाची झाकली मूठ ठेवलेल्या अनेक साहित्यिकांचे पितळ अशा निमित्ताने उघडे पडते.

विदर्भ साहित्य संघ ही ९६व्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाची निमंत्रक संस्था आहे. काही दिवसांपूर्वीच ज्यांचे निधन झाले ते मनोहर म्हैसाळकर विदर्भ साहित्य संघाचे अध्यक्ष होते.

लेखक तुमसर (जि. भंडारा) येथील एस. एन. मोर महाविद्यालयात मराठीचे सहाय्यक प्राध्यापक आहेत.
renukadas1983@gmail.com

ISSN No. 0975-5217

Bhairavi
भैरवी
(दृश्य एवं प्रदर्शनकारी कला की शोध–पत्रिका)

CERTIFICATE OF PUBLICATION

This is to certify that

डॉ. सचिन एस. वेरुलकर.
सहाय्यक प्राध्यापक, राजनीती विज्ञान विभाग, एस.एन.मोर महाविद्यालय, तुमसर, भंडारा, महाराष्ट्र

For the paper entitled

भारतीय मानवतावादी दर्शन के संदर्भ में स्वामी विवेकानंद .एम.एन.रॉय, दीनदयाल उपाध्याय के विचारोका तुलनात्मक विवेचन.

Volume – 22, No. 02, 2023
in
Bhairavi भैरवी
Impact Factor: 5.1
UGC Care Group 1 Journal

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

Editor-in-Chief

ISSN No. 0975-5217
(UGC-CARE Listed Group-I)

भारतीय मानवतावादी दर्शन के संदर्भ में स्वामी विवेकानंद ,एम.एन.रॉय, दीनदयाल उपाध्याय के विचारोका तुलनात्मक विवेचन.

डॉ. सचिन एस. वेरुलकर.
सहाय्यक प्राध्यापक, राजनीती विज्ञान विभाग, एस.एन.मोर महाविद्यालय, तुमसर, भंडारा, महाराष्ट्र

सारांश
भारतीय दर्शन अपने आपमें 'वसुधैवकम कुटुंबकम' तत्व से सर्वत्र परिचित हैं. इसमें संपूर्ण जीवनसृष्टी के कल्याण का विचार हर पल दिखता हैं. क्रमबद्ध पद्धतीसे सुसंगत रचना के स्वरूप में यह दर्शन सभी के सामने न आ पाया, जिसेसे की इसको प्रसिद्धी नहीं मिल पायी परंतु ये केवल काल्पनिक या आदर्शवादी न होकर मानव जीवन को उपयोगी तथा समृद्ध बनाने के लिए अत्यंत लाभकारी हैं.
भारतीय दर्शन प्रमुखतासे मानव कल्याण, वैश्विक एकता, सहजीवन, परस्पर परावलंबित्व, भूतदया सभी प्रस्तुत करता हैं. अनेक भारतीय विचारकों ने मानवता के आधार पर अपने मौलिक विचार व्याख्यान तथा लेखन के माध्यम से संसार के समक्ष रखे हैं. जिनमें विवेकानंद, रवींद्रनाथ टागोर, महात्मा गांधी, एम.एन. रॉय, दीनदयाल उपाध्याय इनका प्रमुख योगदान हैं.
प्रस्तुत संशोधन लेख में स्वामी विवेकानंद, एम.एन. रॉय, दीनदयाल उपाध्याय इनके मानवतावादी विचारोका तुलनात्मक दृष्टी से अध्ययन किया गया हैं तथा इनके साम्य व भेद जानने का प्रयास किया गया हैं. तिनो ही विचारक मौलिक आधार पर मानव की कल्पना करते हैं. उसके आधार पर मानवतावादी दर्शन स्पष्ट करते हैं. उनका मानवता दर्शन का आधार अध्यात्म,मौलिकता एवं समष्टी के आधार पर व्यक्त हुआ हैं.
मूल शब्द : भारतीय दर्शन, मानवतावाद, 'आध्यात्मिक मानवतावाद', नव मानवतावाद, एकात्म मानवतावाद

मानवतावादी दृष्टिकोन यह वह जीवनपद्धती हैं जिसमें मनुष्य की गरिमा और मूल्यवत्ता को अन्य किसी तरह के लाभ से ऊंचा स्थान दिया जाता हैं. यह माना जाता हैं की मनुष्य अपनी तर्कबुद्धी या विवेक का प्रयोग करके आत्म-साक्षात्कार करणे में सामर्थ हैं. यह दृष्टिकोन जाती-धर्म या राष्ट्र की सीमाओं को तोड़कर मनुष्य मात्र को विवेकशील और सहृदय प्राणी मानता हैं. उसे अपने-आपमें साध्य स्वीकार करते हुए मनुष्य के अस्तित्व या गौरव को ही सृष्टी के सबसे मूल्यवान तत्व के रूप में मान्यता देता हैं।

आधुनिक भारतीय सामाजिक,राजनीतिक चिंतन के अंतर्गत स्वामी विवेकानंद,एम.एन.रॉय. दीनदयाल उपाध्याय के विचार मानवतावादी दृष्टिकोन का सर्वोत्तम प्रतिनिधित्व और विवेचन करते हैं.

स्वामी विवेकानंद : आध्यात्मिक मानवतावाद'

शोध-प्रभा

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC
University Grants Commission

CERTIFICATE OF PUBLICATION

This is to certified that the article entitled

" वर्तमान परीप्रेक्ष में महिला नेतृत्व एवं राजनीतिक सहभागिता का वैश्विक परिदृश्य''

Authored By

डॉ. सचिन एस. वेरुलकर

सहाय्यक प्राध्यापक, राजनीती विज्ञान विभाग, एस.एन.मोर महाविद्यालय तुमसर (महा.)

Published in Vol. 48, Issue-2 (April-June) 2023

SHODHA PRABHA (ISSN: 0974-8946)

UGC-CARE List Group I

Impact Factor: 6.1

Editor-in-Chief

शोध–प्रभा (ISSN : 0974-8946)
(A REFERRED & PEER- REVIEWED QUARTERLY RESEARCH JOURNAL)

" वर्तमान परीप्रेक्ष में महिला नेतृत्व एवं राजनीतिक सहभागिता का वैश्विक परिदृश्य"

डॉ. सचिन एस. वेरुलकर
सहाय्यक प्राध्यापक, राजनीती विज्ञान विभाग, एस.एन.मोर महाविद्यालय तुमसर (महा.)

सारांश:
महिलाओं के उन्नती तथा विकास हेतु सभी स्थर के सशक्तिकरण के साथ विशेषत: राजनीतिक सहभागिता प्रमुख मायने रखती है, जिससे की समाज में समानता व्याप्त हो सकती है।सभी प्रकार के समाज (विकसित विकसनशील व अविकसित) और सभी राजनीतिक विचारधारा में महिलाओं की सहभागिता कम अधिक फरक से अपेक्षाकृत दिखाई नही देती। यह विश्वभर गहन चिंता का विषय है.यह मुद्दे परस्पर प्रभावित करनेवाले होते है। जैसा की किसी भी समाज में वह के महिलाओं के बढती साक्षरता से वहां के बाल मृत्युदर का घटना निर्भर करता हुआ दिखाई देता है । इस कारण सभी मुद्दे परस्परावलंबित माने जाने चाहिये।

राजनीतिक सहभागिता

राजनीतिक सहभागिता यह सभी प्रकार की राजनीतिक व्यवस्था में महत्वपूर्ण मानी जाती है। इससे उस व्यवस्था को स्थायित्व प्राप्त होता है। सभी राजनीतिक व्यवस्था में जो सत्ता में रहते है वे नागरिको के राजनीतिक सहभागिता को सुरक्षित रखने में प्रयत्नशील रहते है। यह सत्ता के औचित्य को कायम रखता है। लोकतंत्र के युग को राजनीतिक सहभागिता का युग माना जाता है। यह सामुदायिक सहभागिता (मास पार्टिसिपेशन) का युग भी माना जाता है ।

सिमूर लिपसेट ने अपने कृती 'पॉलिटिकल मॅन' में राजनीतिक सहभागिता को लोकतांत्रिक पद्धती का मुख्य आधार माना है। एच. मा गोक्सी ने राजनीतिक सहभागिता को परिभाषित करते हुए लिखा है की "राजनीतिक सहभागिता वे स्वैच्छिक गतिविधियां है, जिसके द्वारा समाज के सदस्य शासन के चयन एवं सार्वजनिक नीतियों के निर्माण में प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्ष ढंगसे साजेदारी करते है।"[1]

राजनीतिक सहभागिता में चुनाव लड़ना, चुनाव में अन्य प्रकार से सहभाग लेना, प्रशासनिक या राजनीतिक पद के लिए प्रयत्न करना, उसे धारण करना, राजनितिक संघटन स्थापन करना,उसमें सक्रिय रहना, राजनीती में सामान्य अभिरुची रखना, राजनीतिक प्रक्रिया, निर्णयोंपर प्रभाव डालने का प्रयास करना ये सभी कृतियाँ राजनीतिक सहभागिता में आती है।

रॉबर्ट ढहल के अनुसार "राजनीतिक समावेशन(भरती) या राजनीतिक सहभागिता का ही प्रकार होता है । सत्ता में रहने वाले सभी,सत्ता के प्राप्ति के लिये प्रयास करने वाले, राजनीति में रुची न लेनेवाले ये चारो ही प्रकार के लोगो का अंतर्भाव राजनीति सहभागी में हो सकता है ।[2]"

महिलाओं की राजनीतिक सहभागिता

महिलाओं के उन्नती तथा विकास हेतु सभी स्तर के सशक्तिकरण के साथ विशेषत: राजनीतिक सहभागिता प्रमुख मायने रखती है, जिससे की समाज में समानता व्याप्त हो सकती है।

महिलाओं के राजनीतिक सहभागिता के लिए तीन आधारभूत सिद्धांत को आवश्यक माना है।

साहित्य, कला आणि लोकसंस्कृतीला वाहिलेले त्रैमासिक

तिफण

वर्ष १४ वे, अंक - ४ था
जानेवारी - फेब्रुवारी - मार्च २०२३
भाग - २

UGC Care Listed Journal
ISSN 2231 - 573X

◆ संपादक ◆
डॉ. शिवाजी हुसे

पत्ता : संपादक, तिफण, 'शिवार' श्रीराम कॉलनी, हिवरखेडा रोड,
कन्नड, जि. औरंगाबाद - ४३११०३, मो. ९९०४००३९९८

११. यशवंतराव चव्हाण यांची राजकीय वाटचाल

डॉ. सचिन एस. वेरुळकर
राज्यशास्त्र विभाग, एस. एन. मोर महाविद्यालय, तुमस, जि. भंडारा.

१. वैचारिक जडण घडण

मुंबई राज्य, द्विभाषिक मुंबई राज्य व संयुक्त महाराष्ट्र या तिन्ही कालखंडात बाळासाहेब खेर, मोरारजी देसाई तसेच भाऊसाहेब हिरे अशा मोठ्या नेतृत्वाच्या मध्ये असतानाही यशवंतराव चव्हाण यांचे कार्यकर्तृत्व व व्यक्तिमत्त्वाची छाप महाराष्ट्रात पडली. त्यावरून महाराष्ट्राचे राजकीय चरित्र ठरले. हे त्यांच्या व्यक्तिमत्वाचे मोठेपण दर्शविते.

महाराष्ट्राच्या वैचारिक जळणघडनेचे अधिष्ठान

पुरोगामित्व ते समन्वयवादी नेता

यशवंतराव चव्हाण यांनी घरातील सत्यशोधकी संस्कार, ब्राह्मणेत्तर चळवळीतील त्यांच्या बंधूंचा प्रत्यक्ष सहभाग, जवळकर आदींच्या टोकाच्या ब्राह्मणद्वेष या गोष्टी त्यांनी जवळून पाहिल्या होत्या. त्यांना सत्यशोधन मान्य होते, ब्राह्मणेत्तरांचे येऊ घातलेले सत्ताकारण मान्य होते, पण जवळकरासारख्यांनी चालवलेल्या टिळकांसारख्या राष्ट्र नेत्यांचा द्वेष आणि उपमर्द अमान्य होते. टिळकांचे राष्ट्रीय नेतृत्व त्याग यावर त्यांची निष्ठा त्यांच्या फुल्यांच्या पुरोगामीत्वावरील श्रद्धे एवढीच अढळत होती. "महाराष्ट्रातील एकेकाही चाललेल्या राजकीय सुधारणा अगोदर की सामाजिक सुधारणा हा वाद गांधींच्या उद्यानंतर केव्हाच संपला." असे ते म्हणत होते.[1] ब्राह्मणेत्तर चळवळ प्रसार व प्रभाव झाला असला तरी लोकमान्य टिळकांसारख्या पुढार्यांवर केलेले टीका त्यांना पसंत पडली नाही. "टिळकांच्या नेतृत्वात ब्रिटिशांविरुद्ध आपण लढलो व टिळकांना शत्रू ठरविणारे कदाचित इंग्रज मित्र तर नाही ना अशी त्यांना शंका आली." असेल ते आपले चरित्र कृष्णाकाठ मध्ये सांगतात.[2]

रॉयवाद ते गांधीवाद

स्वातंत्र्य लढ्यातील सहभाग त्या काळात घडलेल्या तुरुंगवास, समाजवादी नेत्यांसोबत आलेला संपर्क आला. पुढे मानवेंद्रनाथ रॉय यांच्या कृतीशील व काहीशा आक्रमक डाव्या मानवतावादाने त्यांना आपल्या जुन्या समाजवादी निष्ठा तपासून पाहण्यास भाग पाडले. रॉययांच्या जागतिक साम्यवादी चळवळीतील सहभाग व नंतर महाराष्ट्रातल्या अनेक नेत्यांप्रमाणे यशवंतरावावर ही रॉय यांचा प्रभाव होता. "शेतकरी, कामगार सारख्या वर्गाला स्वतःला शेतकरी कामगार पक्ष म्हणणाऱ्या समाजवादापासून आणि साम्यवादापासून नव्हे तर रॉयवाद्यापासून दूर राहत आले आणि त्या खऱ्या गरिबांना या डाव्या मंडळी पेक्षा गांधी अधिक जवळचा वाटतो."असे यशवंतराव म्हणत. हे जगाला दिसणारे वास्तव व त्यांनाही समजले.[3]

यशवंतरावांची वैचारिक जडणघडन समाजवादी रॉयवाद व पुढे गांधीवादाचा सर्व समावेशक मनुष्य धर्म अशी झाली आहे. गांधीवाद साऱ्या मनुष्यमात्राला कवेत घेणारा धर्म आहे. हे रॉयच्या लक्षात आलेली गांधीजींची भूमिका अनेकांच्या अजूनच लक्षात येत नाही. हे इथे नोंदवण्याजोगे आहे. गांधींच्या पश्चात यशवंतरावांच्या प्रवास नेहरू प्रणित काहीसा सर्व समावेशक तर काहीसा

THE EFFECT OF Cr^{3+} METAL IONS ON STRUCTURAL, OPTICAL AND MAGNETIC PROPERTIES OF HYDROTHERMALLY SYNTHESIZED Ni-Zn NANO-FERRITE

Vijay V. Warhate[1*], Lalit D. Channe[2], Halim S. Ahamad[3], Shrikant M. Suryawanshi[4], Dilip S. Badwaik[4]

1. Department of Physics, S. N. Mor College of Arts and Commerce and Smt. G. D. Saraf Science College, Tumsar - 441912, India
2. Department of Physics, Hislop College, Nagpur-440001, India
3. Department of Physics, St. Francis De Sales College, Nagpur- 440006, India
4. Department of Physics, Kamla Nehru Mahavidyalaya, Nagpur-440024, India

*Corresponding Author –vvwarhate@gmail.com

Abstract: In the present research, Ni-Zn Spinel Ferrite and Cr3+ substituted Ni-Zn Spinel Ferrite were successfully synthesized by hydrothermal method.The structural, optical and magnetic behavior of hydrothermally synthesized nanomaterial has been successfully studied using XRD, FTIR and VSM characterization tools.The spinel structure of hydrothermally synthesized material with pH-12 was confirmed by XRD and FTIR.The increment in crystallite size and lattice dimension was successfully explained by W-H plot. The magnetic properties of Ni-Zn and Cr3+ substituted Ni-Zn has been carried out using VSM. The saturation magnetization has inverse dependence with coercivity and the same behavior has been observed.The negligible value of coercivity, retentivity and squareness ratio indicates the super paramagnetic and isotropic nature of the synthesized nanomaterial. The observed and calculated parameter clearly indicates that these materials may find high density information storage and biomedical applications.

Keywords: Nano-ferrite, Hydrothermal synthesis, XRD, FTIR and VSM, super paramagnetic

Volume 15, Number 1, 2022. pp. 61-66

Jordan Journal of Physics

ARTICLE

A Brief Review on Structural, Morphological, Magnetic and Dielectric Behavior of Divalent Cation-substituted Nanocrystalline Cobalt Ferrite

Y. S. Bopche[a], A. M. Shahare[a], A. V. Bagde[b] and D. S. Choudhary[a]

[a] Department of Physics, Dhote Bandhu Science College, Gondia 441614, India.
[b] Chintamani College of Science, Pobhurna 441224, India.

Doi: https://doi.org/10.47011/15.1.9
Received on: 01/08/2020; *Accepted on: 14/12/2020*

Abstract: Spinel ferrites nanoparticles have received much more focus due to their promising applications in various technologies, such as magnetic refrigerators, microwave devices, colour imaging, high-density recording media and magnetic fluids. Nano-crystalline cobalt ferrite has been widely studied for its distinctive properties, like cubic magneto crystalline anisotropy, high coercivity, reasonable saturation magnetization, great chemical constancy, wear resistance and electrical insulation. Thus, cobalt ferrite has its own applications in the arena of high-frequency devices, magneto-optical devices, memory cores, recording media and spintronics and also in the biomedical sector, such as MRI, drug delivery schemes and magnetic hyperthermia. Reduced dimensionality of ferrite nanoparticles is having differences in properties when compared to its bulk counterparts. Size modulation of the physico-chemical properties of cobalt ferrite gives a distinctive response in the nanosized scale, permitting for material engineering in order to meet different necessities while addressing its different applications. The present study gives a brief review of significant effects on structural, dielectric and magnetic properties of cobalt spinel ferrite with different cation substitutions, like Mg^{2+}, Ni^{2+}, Zn^{2+}, Cu^{2+}, In^{2+} ...etc. This study regarding the size and its dispersity, core shell design, shape, crystallinity and surface decoration with hybrid derivatives opens up a wide variety of prospects for elementary studies as well as for growth and revolution in the field of ferrites.

Keywords: Spinel ferrite, Structural properties, Microstructural properties, Magnetic properties, Dielectric properties.

Introduction

Spinel ferrite has the general formula $(A)\,[B_2]\,O_4$, with the larger oxygen anions forming a close-packed FCC structure with the smaller metal cations occupying interstitial sites: the tetrahedral (A) sites and the octahedral [B] sites. In cubic spinel MFe_2O_4 structure, the cations will locate at tetrahedral (A) and octahedral (B) interstitial sites. Generally, in the normal spinel ($MnFe_2O_4$, $ZnFe_2O_4$), divalent cations (Zn^{2+}, Mn^{2+}) occupy tetrahedral A sites, while octahedral B sites are occupied by trivalent cations Fe^{2+}. However, in inverse spinel ($CoFe_2O_4$, $NiFe_2O_4$, $MgFe_2O_4$), divalent cations Co^{2+}, Ni^{2+}, Mg^{2+} occupy octahedral sites and trivalent cations Fe^{3+} are distributed equally at A and B sites. So, the formula of MFe_2O_4 ferrites can be stated as $(M_{1-x}^{2+}Fe_x^{3+})\ [M_x^{2+}Fe_{2-x}^{3+}]O_4$, where round and square brackets denote tetrahedral and octahedral sites, respectively. The interaction between these two sub-lattices A and B, in a spinel structure(AB_2O_4), comprise inter-sublattice super exchange (A-B) interactions and intra-sublattice exchange

Corresponding Author: Y. S. Bopche **Email:** ysbopche@dbscience.org

Semiconductor Optoelectronics, Vol. 41 No. 11 (2022), 482-511
https://bdtgd.cn/

Semiconductor Optoelectronics
ISSN: 1001-5868

INFLUENCE OF CADMIUM ON STRUCTURAL, MORPHOLOGICAL AND MAGNETIC PROPERTIES OF COBALT NICKEL FERRITE

A V Bagde
Department of physics, Dhote Bandhu Science College, Gondia, Maharashtra, India
Email-akashbagde24@rediffmail.com

D S Choudhary
Department of Physics, Dhote Bandhu Science College, Gondia, India
Email- dschoudhary@dbscience.org

A M Shahare
Department of Physics, Dhote Bandhu Science College, Gondia, India
Email- amshahare@gmail.com

Y S Bopche
Department of Physics, Dhote Bandhu Science College, Gondia, India
Email- ysbopche@dbscience.org

ABSTRACT:

In the present study, we have explored the influence of substit0ution of Cadmium (Cd^{2+}) ions on structural, morphological, and magnetic properties of Cobalt-Nickel (Co-Ni) spinel ferrites synthesized by the Sol-Gel Combustion method. The lattice constants exhibited an increasing trend with respect to Cadmium contents. XRD study found hindered Crystallite size with increasing Cd concentration. Field Emission Scanning Electron Microscopy (FE-SEM) and HR-TEM was used to observe the surface morphology. The average grain size estimated from the FE-SEM microstructures was found to be in the range 148 – 46 nm for the studied samples. HR-TEM predicts the grain size in the range of 112-44 nm. Fourier transform infrared (FT-IR) spectra identified two prominent absorption bands from 597.53–574.82 cm^{-1} and 417.18–420.27 cm^{-1} corresponding to the tetrahedral and octahedral voids, respectively. X-ray density, Bulk density, hopping length show increasing trend, while porosity is decreasing with Cadmium content. The saturation magnetization (M_S), Remanent magnetization (M_r) observed to be increasing upto $x = 0.2$ concentration of Cd and decreasing thereafter due to spin canting effect. The maximum saturation magnetization (Ms) was found to be 78 emu/gm for the sample with $x = 0.2$. Total magnetic moment (n_B) follow the similar trend as M_S. Coercivity is reducing linearly with increasing Cd doping.

1. Introduction:

In his popular lecture "There is plenty of room at the bottom" in 1959 at the annual